

Srebrenitsa soykırımının 28. yılı

YÜZLERCE metre boyunca akan insan seline teslim olmuş ilerliyoruz. Sağ tarafımızda ıssızlığa mahkûm olmuş fabrika binaları sol tarafımızda ise çayırlar, ağaçlık alanlar var. Hepimizin yakasında ortasında yeşil bir daire ve etrafında 11 çiçek olan örgüden yapılmış rozet var. Srebrenitsa çiçeği. 11 annenin ortasında yer alan çimen yeşili bir tabutu, 11 Temmuz 1995 soykırımını anlatan bu küçük nesnenin etkisin çapı ölçülemeyecek boyutta. Muazzam bir sembol. Bosna'da savaş başlayınca 16 Nisan 1993'te Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, Srebrenitsa'yı "güvenli bölge" ilan etmiş ve bölgenin silahlardan arındırılmasını sağlamıştı. Güvenli bölge çağrısına icabet eden on binlerce Boşnak ülkenin pek çok yerinden bölgedeki bir akü fabrikasına sığınmış ve umutla bekleyişe geçmişlerdi. BM'nin Hollandalı 400 barış gücü askeri tarafından korunuyordu. İnsanlığın yüz karası olan Hollandalı komutan Thom Karremans, bölgeyi bile isteye "Sırp Kasabı" olarak anılan Ratko Miladiç denen alçağa, törenle teslim etti. Silahsız sivillerle tepeden tırnağa silahlı canileri baş başa bırakan Hollandalılar şehirden ayrıldı. 12 yaşından büyük tüm erkekler kamyonlarla ve otobüslerle taşınarak öldürüldü. Kadınlara, kız çocuklarına tecavüz edildi.

Öldürülen erkeklerin toplu mezarlara kepçelerle atıldı. Yetmedi. Sırp lar yaptıkları katliamların çapı ölçülemesin diye toplu mezarları ülke genelinde 570 farklı noktaya dağıttılar. Bir kişinin 10 farklı toplu mezarda vücut parçaları çıkabiliyordu. Korkunç bir mikser binlerce şehidi sayısız parçaya ayırarak ülke genelinde fırlatıyordu sanki. İnsanlık tarihinin gördüğü en acımasız, en aşağılık soykırımdı yaşanan. Onca seneden sonra, yaşanan tüm bu vahşet belgelendiği halde, masumları canilere teslim eden Batı'nın, BM'nin yüzünde bir kızarma ifadesi bile yok.

Yerden başlayıp yamaca evrilen oradan tekrar aşağı dönün sonsuz bir girdaba dönüşen bembeyaz mezar taşlarının arasında

Yerden başlayıp yamaca evrilen oradan tekrar aşağı dönün sonsuz bir girdaba dönüşen bembeyaz mezar taşlarının arasında

şen bembeyaz mezar taşlarının arasında. Potoçari Anıt Mezarı burası. 8372 mezar taşı var burada. Gencinden yaşlısına, kimi tam çoğu eksik binlerce erkek burada yatıyor. Aralarında isim olup yeni eşilmiş mezarlar var. Kimlikleri tespit edilen şehitler buralara defnedilecekler. 28 yıl sonra bile yaralar taze. Mezar başında yaşlıca teyzeler var. Orta yaşlarda bir anne iken kaybettikleri eşleri, evlatları için ağlayan, yaşlanmış, acı yük altında kamburlaşmış teyzeler.

Kimi mezarlarda gencecik kızlar Kur'an okuyup ağlıyor. Aile büyükleri için dökülen gözyaşları hiç dinmemiş sanki. Anıt altında toplanmış siyahlar içinde hocalar, üniformalı askerler, polisler... Zepa'dan, Olovo'dan, Ripnica'dan, Tuzla'dan, Bijeljina'dan, Tribinje'den tutun da Bihaç'a kadar tüm sınır şehirlerine kadar her yerden akın akın binlerce Boşnak anmalara gelmiş. Üstelik her sene ve istisnasız. Övünerek söylüyorlar. Diri bir kitle var. Yurt dışından gelenlerin çoğunu Türkiye'den gelen ziyaretçiler oluşturuyor. Avrupa'dan ve Arap ülkelerinden gelenler de az değil.

Nezuk'tan Srebrenitsa'ya doğru toplamda 85 km yolun katedilerek yaşanan soykırımın gündemleştirildiği Marş Mira yürüyüşüne 3200 kişi başvurdu bu insanlar 3 gün boyunca yürüyerek 1995'te adımlanan yerleri tekrar yürüyerek buralara ulaştılar. 1195 yılında, 12 binden fazla Boşnak, Sırp lardan kaçarak ormanda günlerce yürümüş, bu zorlu süreç içerisinde keskin nişancılar tarafından çoğu adeta avlanmış ve yalnızca 3 bin kişi Tuzla'ya ulaşmıştı. Soykırımdan kaçarak güvenli bölge olan Tuzla'ya yürüyen Boşnakların bu yürüyüşü her sene sembolik olarak yürünüyor. İnsanlık ailesinin büyüklüğünü gösteren bu özverili çabaya katılanları canı gönülden kutluyorum.

30 tabutun içinde yalnızca birkaç kemikten oluşan naaşlar toprağa dualar ve gözyaşlarıyla toprağa veriliyor. Sadece burada değil ülkenin değişik yerlerinde şehit naaşları bulunmaya ve teşhis edilmeye devam ediliyor. En son Mayıs ayında Brtnac'ta üç cenazeye ulaşıldı. Ülkeyi devasa bir mezarlığa çeviren ve bugün olmuş akıllanmayan Sırp lar hâlâ hem Bosna hem de Kosova için bir tehdit durumunda. 1995'te Boşnak kardeşlerimiz ve tüm İslam dünyası Birleşmiş Milletlere ve Batı'ya asla güvenilmemesi gerektiğini acı bir şekilde öğrendiler. Tüm Balkanlar dünden daha uyanık, dünden daha hazır olmak zorunda. Çünkü unutulmuş soykırım, tekrarlanır.